

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โฆษณกรรม (มาตรา ๑๕๐)

พ.ร.บ.การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฯ (มาตรา ๓๗, ๓๙)

พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฯ มาตรา ๓๙ บัญญัติว่า ที่ดินที่บุคคลได้รับสิทธิโดยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจะทำการแบ่งแยก หรือโอนสิทธิในที่ดินนั้นไปยังผู้อื่นมิได้ เว้นแต่เป็นการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรมหรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร ฯลฯ ตามบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่า แม้จะมีการซื้อขายที่พิพาทระหว่างโจทก์กับจำเลยกันจริง นิติกรรมระหว่างโจทก์กับจำเลยก็เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมายย่อมตกเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๐

ในเขตปฏิรูปที่ดิน บุคคลที่มีได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไม่มีสิทธิแย่งการครอบครองจากผู้ที่ได้รับการจัดสรร เพราะหากผู้ได้รับการจัดสรรละทิ้งการครอบครองไป การครอบครองจะตกมาเป็นของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอีกครั้ง ซึ่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีอำนาจหน้าที่ที่จะจัดสรรให้เกษตรกรที่เหมาะสมต่อไป และ พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฯ มาตรา ๓๗ บัญญัติห้ามมิให้ยกอายุความครอบครองขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในเรื่องที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้มาตาม พ.ร.บ. ดังกล่าว

โจทก์ฟ้องขอให้ขับไล่จำเลยและบริวารขนย้ายทรัพย์สินออกจากที่ดินแปลงที่ ๒๘ และแปลงที่ ๓๑ ตำบลหนองตะไก้ อำเภอหนองบุญนาค จังหวัดนครราชสีมา และให้ปรับที่ดินให้กลับคืนสู่สภาพเดิมด้วยทุนทรัพย์ของจำเลยและห้ามจำเลยและบริวารเข้าเกี่ยวข้องกับที่ดินอีก กับให้จำเลยชำระค่าเสียหายแก่โจทก์นับแต่วันบุกรุก (ปลายเดือนธันวาคม ๒๕๔๒) ถึงวันฟ้องเป็นเงิน ๖๐,๐๐๐ บาท และถัดจากวันฟ้องปีละ ๖๐,๐๐๐ บาท จนกว่าจะออกไปพ้นจากที่ดินของโจทก์และค่าเสียหายจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินจำนวนดังกล่าว นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จ

จำเลยให้การ ขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยและบริวารขนย้ายทรัพย์สินออกจากที่ดินแปลงที่ ๒๘ และแปลงที่ ๓๑ ตำบลหนองตะไก้ อำเภอหนองบุญนาค จังหวัดนครราชสีมา และปรับสภาพที่ดินให้คืนสภาพเดิม ทั้งห้ามจำเลยและบริวารเข้าเกี่ยวข้องกับที่ดินดังกล่าวอีก กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ ๕,๐๐๐ บาท ค่าขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ

จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “ข้อเท็จจริงรับกันว่า ที่พิพาทเป็นที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินโจทก์เป็นผู้ได้รับสิทธิทำประโยชน์ในที่ดินจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ต่อมาจำเลยได้เข้าไปไถ่ที่ดินปลูกมันสำปะหลัง

จนเต็มพื้นที่ กรณีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาข้อแรกว่า จำเลยเข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่พิพาทโดยอาศัยสิทธิตามสัญญาซื้อขาย ซึ่งจำเลยได้ซื้อมาจากโจทก์หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ มาตรา ๓๙ บัญญัติว่า ที่ดินที่บุคคลได้รับสิทธิโดยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจะทำการแบ่งแยกหรือโอนสิทธิในที่ดินนั้นไปยังผู้อื่นมิได้ เว้นแต่เป็นการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม หรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร ฯลฯ ตามบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่า แม้จะมีการซื้อขายที่พิพาทระหว่างโจทก์กับจำเลยกันจริง นิติกรรมระหว่างโจทก์กับจำเลยก็เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมายย่อมตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐ ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนแม้ไม่มีความฝ่ายใดยกขึ้นอ้าง ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้เองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๒ (๕) ประกอบด้วย มาตรา ๒๔๖ และมาตรา ๒๔๗ ดังนั้น ปัญหาข้อนี้จึงไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยให้

จำเลยฎีกาอีกข้อหนึ่งว่า ที่ดินพิพาทมีเพียงสิทธิครอบครอง เมื่อจำเลยแย้งการครอบครองมาเกินกว่า ๑ ปีแล้ว โจทก์ย่อมไม่มีอำนาจฟ้องเรียกคืนซึ่งการครอบครองปัญหานี้จำเลยได้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในคำให้การและในชั้นอุทธรณ์ แม้ศาลอุทธรณ์จะมีได้วินิจฉัยประเด็นนี้ แต่เป็นข้อที่วากกล่าวกันมาแล้วในศาลล่าง จำเลยย่อมฎีกาได้ สำหรับปัญหานี้เห็นว่า ในเขตปฏิรูปที่ดิน บุคคลที่มีได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ไม่มีสิทธิแย้งการครอบครองจากผู้ที่ได้รับการจัดสรรเพราะหากผู้ได้รับการจัดสรรละทิ้งการครอบครองไป การครอบครองจะตกมาเป็นของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอีกครั้ง ซึ่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีอำนาจหน้าที่ที่จะจัดสรรให้เกษตรกรที่เหมาะสมต่อไปและพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ มาตรา ๓๗ บัญญัติห้ามมิให้ยกอายุความครอบครองขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในเรื่องที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ฎีกาทุกข้อของจำเลยฟังไม่ขึ้น ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นด้วยในผล”

พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นฎีกาให้เป็นพับ

(ม.ล.ไกรฤกษ์ เกษมสันต์ - ฐานันท์ วรรณโกวิท - อัปสร หิรัญบุรณะ)

นันทา สุดคณิง - ย่อ
สิทธิโชติ อินทวิเศษ - ตรวจ